

Eksamen

27.11.2012

NOR1211–NOR1231 Norsk hovudmål/hovedmål

NOR1218–NOR1238 Norsk for elever med samisk som andrespråk

NOR1025–NOR1245 Norsk for elever med samisk som førstespråk

Nynorsk

Eksamensinformasjon	
Eksamenstid:	5 timar
Hjelpemiddel:	Alle hjelpemiddel er tillatne, bortsett frå Internett og andre verktøy som kan brukast til kommunikasjon. For norsk, samisk og framandspråka er heller ikkje omsetjingsprogram tillatne.
Bruk av kjelder:	Dersom du bruker kjelder i svaret ditt, skal dei alltid førast opp på ein slik måte at lesaren kan finne fram til dei. Du skal føre opp forfattar og fullstendig tittel på både lærebøker og annan litteratur. Dersom du bruker utskrift eller sitat frå Internett, skal du føre opp nøyaktig nettadresse og nedlastingsdato.
Vedlegg:	Bjørnson, Bjørnstjerne: «Jeg vil verge mitt land», <i>Fiskerjenten</i> 1868 Boine, Mari: «Oppskrift for herrefolk», <i>Gula Gula (Hør stammødrenes stemme)</i> , 1989 Endresen, Kristoffer Hatteland og Sandra Kolstad: «Vil forske frem ny nasjonalfølelse», <i>Aftenposten</i> , 13. juli 2010 Larsen, Tore: «Ny nasjonalfølelse?», <i>Aftenposten</i> , 19. juli 2010 «Norge er et vakkert land», Forsvarets rekrutteringskampanje 2012 Selvik, Thorstein: «Danning, eller mangel på det, i ein velfødd oljeøkonomi», <i>Bergens Tidende</i> , 12. februar 2012, til nynorsk ved Utdanningsdirektoratet
Andre opplysningar:	Det er fire oppgåver. Du skal svare på éi av dei. Bruk linjeavstand 1,5 og skriftstorleik 12.
Rettleiing om vurderinga:	Sjå vurderingsrettleiinga med kjenneteikn på måloppnåing til sentralt gitt skriftleg eksamen. Vurderingsrettleiinga ligg på nettsidene til Utdanningsdirektoratet. Kommentarane til kvar oppgåve byggjer på dei generelle kjenneteikna i vurderingsrettleiinga.

Side 8 er blank.

Nynorsk

Du skal svare på éi av oppgåvene. Skriv nummeret på den oppgåva du vel, og lag overskrift sjølv. Legg merke til at det står ein kommentar under sjølve oppgåveinstruksen. Kommentaren vil vere til hjelp for å løyse oppgåva.

Oppgåve 1

Vedlegg: «Danning, eller mangel på det, i ein velfødd oljeøkonomi», *Bergens Tidende* 12. februar 2012

Formuler kort hovudsynspunktet i teksten, og forklar korleis forfattaren argumenterer for synet sitt. Kva meiner du om det biletet teksten gir av nordmenn? Skriv ein artikkel.

Kommentar:

Oppgåva er tredelt, og du skal svare på alle dei tre delane. I den første delen skal du formulere hovudsynet på ein kort og presis måte. For å vise god kompetanse bør du bruke relevant fagspråk når du forklarar argumentasjonen. Du kan bruke omgrep frå retorikken, men det er ikkje eit krav. I den siste delen bør du grunngi meiningane dine.

Oppgåve 2

Vedlegg: «Jeg vil verge mitt land» av Bjørnstjerne Bjørnson, 1868 og «Oppskrift for herrefolk» av Mari Boine, ein nordsamisk songar og artist, 1989

Samanlikn form og innhald i dei to tekstane.

Kommentar:

Du skal skrive om form og innhald i begge tekstane, og du bør skrive omtrent like mykje om kvar tekst. For å vise god kompetanse bør du samanlikne tekstane på ein presis og oversiktleg måte og bruke relevant fagspråk.

Oppgåve 3

Vedlegg: «Vil forske frem ny nasjonalfølelse», *Aftenposten*, 13. juli 2010 og replikken «Ny nasjonalfølelse?», *Aftenposten*, 19. juli 2010

I dei to vedlagde tekstane kjem det fram ulike syn på kva vi skal leggje vekt på når vi skal feire grunnlovsjubileet i 2014. Gjer kort greie for dei ulike synspunkta. Drøft kva for verdiar du meiner bør vere sentrale når vi skal feire dette jubileet. Skriv ein artikkel.

Kommentar:

Oppgåva er todelt. I den første delen skal du få fram synspunkta i dei to tekstane på ein kort og presis måte. For å vise god kompetanse bør du drøfte fleire av momenta som kjem fram i tekstvedlegga og vise evne til refleksjon i drøftingsdelen.

Oppgåve 4 står på neste side.

Oppgave 4

Vedlegg: «Norge er et vakkert land», annonse frå Forsvarets rekrutteringskampanje 2012.

OBS: Annonseren er på to sider, sjå side 14 og 15.

Analyser den samansette teksten. Bruk omgrep frå retorikken.

Kommentar:

I svaret ditt skal du seie noko om dei ulike elementa i annonsen og forholdet mellom dei. For å vise god kompetanse bør du bruke eit relevant og presist fagspråk. Det er viktigare at du forstår dei omgrepa du bruker, enn at du bruker mange faguttrykk.

Bokmål

Eksamensinformasjon	
Eksamenstid:	5 timer
Hjelpemidler:	Alle hjelpemidler er tillatt, bortsett fra Internett og andre verktøy som kan brukes til kommunikasjon. For norsk, samisk og fremmedspråkene er heller ikke oversettelsesprogrammer tillatt.
Bruk av kilder:	Hvis du bruker kilder i besvarelsen din, skal de alltid oppgis på en slik måte at leseren kan finne fram til dem. Du skal oppgi forfatter og fullstendig tittel på både lærebøker og annen litteratur. Hvis du bruker utskrift eller sitat fra Internett, skal du oppgi nøyaktig nettside og nedlastingsdato.
Vedlegg:	Bjørnson, Bjørnstjerne: «Jeg vil verge mitt land», <i>Fiskerjenten</i> 1868 Boine, Mari: «Oppskrift for herrefolk», <i>Gula Gula (Hør stammødrenes stemme)</i> , 1989 Endresen, Kristoffer Hatteland og Sandra Kolstad: «Vil forske frem ny nasjonalfølelse», <i>Aftenposten</i> , 13. juli 2010 Larsen, Tore: «Ny nasjonalfølelse?», <i>Aftenposten</i> , 19. juli 2010 «Norge er et vakkert land», Forsvarets rekrutteringskampanje 2012 Selvik, Thorstein: «Danning, eller mangel på det, i ein velfødd oljeøkonomi», <i>Bergens Tidende</i> , 12. februar 2012, til nynorsk ved Utdanningsdirektoratet
Andre opplysninger:	Det er fire oppgaver. Du skal svare på én av dem. Bruk linjeavstand 1,5 og skriftstørrelse 12.
Veiledning om vurderingen:	Se vurderingsveiledningen med kjennetegn på måloppnåelse til sentralt gitt skriftlig eksamen. Vurderingsveiledningen ligger på Utdanningsdirektoratets nettsider. Kommentarene til hver oppgave bygger på de generelle kjennetegnene i vurderingsveiledningen.

Side 8 er blank.

Bokmål

Svar på én av oppgavene. Skriv nummeret på den oppgaven du velger, og lag overskrift selv. Legg merke til at det står en kommentar under selve oppgaveinstruksjonen. Kommentaren vil være til hjelp for å løse oppgaven.

Oppgave 1

Vedlegg: «Danning, eller mangel på det, i ein velfødd oljeøkonomi», *Bergens Tidende*, 12. februar 2012

Formuler kort hovedsynspunktet i teksten, og forklar hvordan forfatteren argumenterer for synet sitt. Hva mener du om det bildet teksten gir av nordmenn? Skriv en artikkel.

Kommentar:

Oppgaven er tredelt, og du skal svare på alle de tre delene. I den første delen skal du formulere hovedsynet på en kort og presis måte. For å vise god kompetanse bør du bruke relevant fagspråk når du forklarer argumentasjonen. Du kan bruke begreper fra retorikken, men det er ikke et krav. I den siste delen bør du begrunne meningene dine.

Oppgave 2

Vedlegg: «Jeg vil verge mitt land» av Bjørnstjerne Bjørnson, 1868 og «Oppskrift for herrefolk» av Mari Boine, en nordsamisk sanger og artist, 1989

Sammenlign form og innhold i de to tekstene.

Kommentar:

Du skal skrive om form og innhold i begge tekstene, og du bør skrive omtrent like mye om hver tekst. For å vise god kompetanse bør du sammenlikne tekstene på en presis og oversiktlig måte og bruke relevant fagspråk.

Oppgave 3

Vedlegg: «Vil forske frem ny nasjonalfølelse», *Aftenposten*, 13. juli 2010 og replikken «Ny nasjonalfølelse?», *Aftenposten*, 19. juli 2010

I de to vedlagte tekstene kommer det fram ulike syn på hva vi skal vektlegge når vi skal feire grunnlovsjubileet i 2014. Gjør kort greie for de ulike synspunktene. Drøft hvilke verdier du mener bør være sentrale når vi skal feire dette jubileet. Skriv en artikkel.

Kommentar:

Oppgaven er todelt. I den første delen skal du få fram synspunktene i de to tekstene på en kort og presis måte. For å vise god kompetanse bør du drøfte flere av momentene som kommer fram i tekstvedleggene og vise evne til refleksjon i drøftingsdelen.

Oppgave 4

Vedlegg: «Norge er et vakkert land», annonse fra Forsvarets rekrutteringskampanje 2012.
OBS: Annonseren er på to sider, se side 14 og 15.

Analyser den sammensatte teksten. Bruk begreper fra retorikken.

Kommentar:

I svaret ditt skal du si noe om de ulike elementene i annonsen og forholdet mellom dem. For å vise god kompetanse bør du bruke et relevant og presist fagspråk. Det er viktigere at du forstår de begrepene du bruker, enn at du bruker mange faguttrykk.

Danning, eller mangel på det, i ein velfødd oljeøkonomi

Pompøse, sjølvsentrerte, udanna og uhøflege nordmenn er noko av det eg likar minst. Og det verkar som dei stadig blir fleire.

Ein liten rapport frå gølvvet: Den amerikanske ambassadøren glir presist og diskre på plass, følgd av to PST-vaktar med propp i øyra (vaktmennene altså). Andre utlendingar kjem presist til lokalet – dei har floge inn frå Stockholm, London og andre stader. Eit glimrande, superprofit seminar finn stad på gode, gamle Grand Hotel i Oslo ein kald januar dag i det apokalyptiske året 2012. Verdast største og viktigaste investeringsbank, Goldman Sachs (med jødiske anar frå München i 1859), er vertskap og held foredrag om Europas og verdast økonomiske tilstand med framlegg om medisinerings. Med all respekt for analysane til norske finanshus: Goldman Sachs er mora, sjefen og førebiletet. Her kan ein verkeleg drikke av kunnskap skjelda.

Dei lokale norske deltakarane viser derimot ei brokete framferd – nokre er presise, nokre halsar inn for seint mens dei harkar og hostar. Ein del av dei påmeldte norske kjem ikkje i det heile tatt ... Sjølv sagt utan å melde eit pip. Sjølv om påmeldingsprosedyren har vore formell så det held.

Vi går tilbake til august 2011 og Holmenkollen Park Hotel, der det største uavhengige finansmeklarhuset i Noreg, Pareto, har ein konferanse om olje og energi. Her òg kjem deltakarar inn frå heile verda. Det er på førehand kamp om påmeldinga, likevel gir sjokkerande mange av dei lokale heltane blaffen i å møte – sjølv om dei er påmeldte og dermed okkuperer plassar for andre.

Rekka av konferansar og seminar i Noreg der dette skjer, er lang. Ein skikkeleg insidar i det osloske fortel meg at seminardeltakarar (investorar o.a.) i aukande grad gir blaffen i vanleg høflegheit. Vanleg danning gjeld ikkje for dei. Dei er for viktige og vellykka ... Og ikkje nok med det, folk reiser seg og går midt under foredraga, som bortskjemte ungar frå eit middagsbord midt under måltidet. Vi veit at vi stammar frå bønder og fiskarar, dei er utmerkte folk dei fleste, men eg visste ikkje at vi så direkte stammar frå apane.

Retten før jul spelte ein blåsekvartett festleg og flott musikk på finansjulebord i Oslo. Ein av gjestane, ein særskilt kjent figur, presterer å kaste ein appelsin opp i tubaen! Orkesteret gikk av scenen ... Ikkje akkurat moro. Money talks, heiter det. Og etter turlangrennet i Italia 29. januar, med haugar av nordmenn blant deltakarane, kan eg med eit sukk fortelje om brøyting og skriking og ein løypekultur som knapt står i vedtektene til Heming eller Njård. Bøllar i glansa skidress med fluorpulver under joggepinnane og særskilt dårleg tid. Det er langt frå Trysil-Knut, eller Hans Nielsen Hauge, om ein vil, til Unna veg, her kjem eg! Eg, eg, eg!

Det blir sagt at nordmenn er blant dei mest uhøflege i verda (finnar og russarar kan visst matche oss på ein dårleg dag). Pompøse, sjølvsentrerte, udanna og uhøflege nordmenn er noko av det eg likar minst. Og det verkar som dei stadig blir fleire – i takt med oljepengar og velstandsgap til resten av Europa. Det er snart ikkje til å halde ut.

Kva er konklusjonen? Vel, dette er ikkje eit vitskapleg grunnlegg innlegg, men for å parafrasere salige Billy Shakespeare: «There is something rotten in the kingdom of Norway». «Vi har alt, men det er også alt vi har», sa Ole Paus. Han òg har rett.

Av Thorstein Selvik
Bergens Tidende, 12. februar 2012
Tilrettelagt og omsett til nynorsk av Utdanningsdirektoratet

Bjørnstjerne Bjørnson

Jeg vil verge mitt land

Jeg vil verge mitt land,
jeg vil bygge mitt land,
jeg vil elske det frem i min bønn, i mitt barn,
jeg vil øke dets gavn,
jeg vil søke dets savn
ifra grensen og ut til de drivende garn.

Her er sommer-sol nok,
her er sede-jord nok,
bare vi, bare vi have kjærlighet nok.
Her er diktende trang
gjennom arbeidets gang
til å løfte vårt land, blott vi løfter i flokk.

Vi fór vide på tog
over gyngende våg,
rundt i landene kneiser normanniske tårn.
Men vårt modige flagg
flyver videre i dag,
og det rødmer av sunnhet som aldri tilforn.

Og vår fremtid er stor;
ti det tre-kløvde Nord,
det skal samles igjen, det skal blive seg selv.
Hva du evner, kast av
i de nærmeste krav,
det skal bæres helt frem av en voksende elv.

Denne bostavn er vår,
og vi elsker den for
hva den var, hva den er, hva den bliver igjen.
Og som kjærlighet gror
av den hjemlige jord,
skal den gro av vår kjærlighets frøkorn igjen.

Fra *Fiskerjenta* 1868
Språklig tilrettelagt

sede-jord: jord å så korn i
tog: (dansk togt) tokt, krigerferd
aldri tilforn: (dansk) aldri tidligere
bostavn: (dansk) hjemsted

Mari Boine

Oppskrift for herrefolk (sangtekst)

Trekk grensa på kartet
og kall det for stata
vær konge
minister
beskytter og far
send futa og handelsmenn
prest
og soldata
til folket
som eie det landet
du tar

Bruk bibel
og brennevin
og bajonetta
bryt løfta og avtala
vær diplomat
bruk lovparagrafa
mot eldgamle retta
skap fordomma
diskriminering og hat

La ingen betvile din overhøyhet
sånn holder du nede en
minoritet

La språk
og kultur
få sin plass på museum
som forskningsobjekt
og turistattraksjon
hold festlige tala
ved hvert jubileum
la splittes
og dø
det som va en nasjon

La ingen betvile din overhøyhet
sånn holder du nede en
minoritet

Fra *Gula Gula (Hør stammødrenes stemme)*, 1989
Foto: Altaposten.no

Vil forske frem ny nasjonalfølelse

40 millioner til forskning frem mot 2014

Til høsten starter en tverrfaglig forskningssatsing frem mot 200-årsjubileet for Norges grunnlov i 2014. 40 millioner er avsatt til å forske frem relevante temaer for feiringen. Knut Kjeldstadli, professor i historie ved Universitetet i Oslo, mener dagens Norge ikke har en identitet alle nordmenn kan samle seg om.

– Nasjonalstaten Norge er en størrelse som kommer til å bestå i alle fall en stund til. Dette er en sjanse til å stoppe opp og se hva man ønsker å fylle den med, akkurat som man gjorde det i 1814, sier han.

En ny virkelighet. – Du mener det bør forskes frem en ny nasjonalfølelse i Norge?

– Ja, i dag har vi ikke et adekvat nasjonsbegrep som rommer den mangfoldige virkeligheten vi har nå. Det er viktig at vi ikke bare knytter oss til den nasjonen som ble konstruert på 1800-tallet.

– Vi kan altså få en positiv nasjonalisme?

– Ja, hvis det nasjonale betyr en inkluderende virkelighet som ikke bygger på den klassiske, etnisk norske nasjonsoppfatningen. Vi feirer jo grunnlovsjubileet i 2014 fordi det er viktig for oss i dag. Det er viktig at dette ikke blir et jubileum bestående av selvforherligelse.

Internasjonalt perspektiv. Jens Petter Nielsen er professor i historie og religionsvitenskap ved Universitetet i Tromsø. Han etterlyser et mer internasjonalt perspektiv i grunnlovsfeiringen.

– Jubileet dreier seg ikke bare om grunnloven, men også om Norge som nasjonalstat. Jubileet er for eksempel en viktig sjanse til å studere særtrekkene ved den norske nasjonalstaten i lys av utviklingen av det flerkulturelle samfunnet og Norges forhold til andre land.

Har liten tid. Fagområdene som inkluderes i satsingen er humaniora, samfunnsvitenskap og jus. Søknadsfristen for tildelinger er lagt til medio oktober. Det mener Kjeldstadli er knapt med tid.

– Dette gjør at vi ikke får ansatt stipendiater innen ulike forskningsprosjekter. Som forsker er man uansett takknemlig for at midlene kommer i det hele tatt, sier han.

*Av Kristoffer Hatteland Endresen og Sandra Kolstad
Aftenposten, 13. juli 2010. Nedkortet.*

adekvat: dekkende

Ny nasjonalfølelse?

Nasjonsbegrep. I en artikkel i Aftenposten 13. juli kan man lese at norske forskere advarer mot at feiringen av 200-årsjubileet for Norges grunnlov skal bli selvforherligende, og at det er blitt avsatt 40 millioner kroner for å «forske frem relevante temaer for feiringen». Professor Knut Kjeldstadli uttaler i artikkelen at vi i Norge ikke har et adekvat nasjonalbegrep som rommer den mangfoldige virkeligheten vi har nå, og at vi trenger en «positiv nasjonalisme» som ikke bygger på den klassiske, etnisk norske nasjonsoppfatningen. Samme professor uttaler også følgende: «Vi feirer jo grunnlovsjubileet i 2014 fordi det er viktig for oss i dag».

Tynt. Premisset for den «fremforskede», politisk korrekte nasjonalfølelsen er skremmende tynt. De fleste land og nasjoner preges av et blikk bakover når man markerer historiske milepæler. Man tar utgangspunkt i veien man gjennom årtier har tråkket opp, og hvilke hindre man har møtt på veien.

Eidsvollsmennene var motivert av tanken om et selvstendig Norge. Etter 400 år under dansk styre så man endelig muligheten for selvstendighet. De som var med på Eidsvoll var påvirket av liberale tanker fra den amerikanske revolusjonen, og tanken om folkesuverenitet seiret.

Grunnloven. Norge har gått gjennom prøvelser på veien, men vår grunnlov, med noen endringer, har ligget fast. Den har vært kontroversiell, men den har vært et fundament for vårt land, som har gått fra å være et fattig utkantland i Europa til et av de rikeste i verden.

Å ikke understreke det «klassiske, etnisk norske» i feiringen av grunnlovsjubileet, blir som å spille på en gitar uten strenger. Å ikke inkludere dette i feiringen av vår egen grunnlov, grenser mot nesten kriminell dumskap. Feiringen i 2014 skal handle om det norske og om Norge. Om verdier, friheter og rettigheter som man gjennom historien har måttet kjempe for. Det ville være en hån mot de som bygget landet å ikke ta med dette.

Respekt. Jeg har sett nasjonalfølelse i andre land, og denne munner ut i respekten for dem som bygget det opp og skapte en fremtid for fremtidige generasjoner. Dette kan man se i blant annet Finland. I 2017 feirer de 100 års selvstendighet. Deres kamp for frihet var en langt mer blodig affære enn det var for oss, men de har bygget et land de er stolte av i dag. Og på nasjonaldagen 6. desember minnes de som falt for friheten og denne frihetens verdi. Jeg tror ikke Finland kommer til å bruke 40 millioner kroner for å «forske frem» en ny nasjonalfølelse, for, som min finske samboer sier det: «Vi har en nasjonalfølelse. Vi trenger ingen ny».

Tore Larsen, Oslo, Aftenposten replikk, 19. juli 2010

NORGE ER ET VAKKERT LAND

Hvordan ser det ut på innsiden?

Et sterkt forsvar er ikke bare et spørsmål om militær kraft. Det er summen av de verdier og holdninger som bor i hver enkelt av oss.

Forsvarets virksomhet spenner fra forvaltning og utdanning til kampsituasjoner der det dreier seg om å ta og ofre liv. For å kunne takle slike situasjoner, er det ikke nok med kamptrening alene. Det som gjør at norske kvinner og menn tåler den belastningen som tjenesten krever, er en etisk forankring, en sterk tro på at det finnes noen verdier som det er verdt å kjempe for.

Forsvaret er vårt lands ytterste maktmiddel og må ha legitimitet og oppslutning i samfunnet. Hver eneste

dag jobber vi aktivt med holdninger og etikk, som har sitt utspring i Norges historiske og kulturelle grunnverdier. Disse verdiene gjenspeiles også i internasjonale avtaler om menneskerettigheter og folkerett.

Våre allierte har stor respekt for norske soldater. Deres høye moral er forankret i troen på at det er mye som er verdt å forsvare. Som nasjon har vi opp gjennom historien kjempet mot urett, det skal vi fortsette med. Respekt, ansvar og mot skal også fremover kjennetegne all vår virksomhet.

Les mer om hvordan vi jobber med holdning, etikk og ledelse på forsvaret.no

For alt vi har. Og alt vi er.

FORSVARET

Schweigaards gate 15
Postboks 9359 Grønland
0135 OSLO
Telefon 23 30 12 00
utdanningsdirektoratet.no